

מיניות גברית כמהלך חיים והמעבר האפשרי בגיל הנעורים

מסקיזום ומינימליזם מיני לסובייקטיביות-מינית

מאת: ד"ר ירון שוורץ

מחקרים ביחס למיניות ומהלך חיים מתמקדים בניסיון לנתח מפרספקטיבה ביבליוגרפית כיצד והאם התנהגויות אינטימיות עוברות תמורות, ומהם הגורמים המשפיעים על שינויים שכאלו. על בסיס מחקרים בתחום זה מבקשים כיום חוקרי וחוקרות מגדר וחינוך לברר איך ניתן להקנות באופן ספציפי, לבנים ולנערים התנהגויות מיניות בריאות ובטוחות? שני תחומי המחקר הללו חשפו כי למרות התפתחויות במחשבה הקולקטיבית לגבי שוויון מגדרי, עדיין גורמי החברות הנורמטיביים קרי: ההורים, קבוצות השווים ומערכות החינוך והמדינה, משמרים בדרכים סמויות וגלויות את המסר לפיו בנים ונערים מעודדים לאמץ התנהגויות סקסיסטיות, מיזוגיניות ושוביניסטיות (ראו למשל אצל: Temple-smith, Moore & Rosenthal, 2016; Delamater & Crapenter, 2012). בהקשרים דומים הראה המחקר הביקורתי על גברים וגברויות, כיצד התנהגויות סקסיסטיות פוגעות לא רק בבנות ונערות, אלא שיש לאלו השפעה שלילית על חייהם של אותם הנערים ועל הגברים הפוגעים (ראו למשל אצל: Kimmel, 2009; Connell, 2011; Flood, 2014). עד כה היה נהוג לחשוב כי עיקר הפגיעה מתבטאת בנטייה לאלימות ואגרסיביות, אך כפי שנראה, התנהגויות מיניות-שליליות מצד נערים משפיעות בבגרותם גם על מידת יכולת הנאתם מחיי מין מספקים ומהנים.

ביקורות שכאלה כמעט ולא זכו עד כה לחשיפה וכיום עדיין עיקר הידע שגברים תופסים כמשמעותי בנוגע למיניות מתייחס לטכניקות חיזור, ולשאלות בנוגע לפעילות המינית עצמה תחת כותרות כגון "כיצד 'להדליק' את הפרטנר/ית?" או "כיצד לספק את הפרטנר/ית?" (Lorentzen, 2007; Moony-Somers & Ussher, 2015; Korobov, 2006). כחלק מתחומי העניין הללו, ידע לגבי המיניות שלהם-עצמם נחשב כלא רלוונטי, או ככזה שאין כל צורך להשיג. התפיסה הרווחת היא שגברים תמיד יידעו להגיע לפורקן, ומעבר לכך, אין משהו ממוקד שהם אמורים ללמוד או לדעת. אבל, ריבוי במופעים של תקיפות מיניות מצד נערים וגברים הן כלפי נערות ונשים והן כלפי נערים, לצד עדויות על ניתוק הקשר בין מין ורגש, צפייה אינטנסיבית בפורנוגרפיה, אין-אונות מוקדמת, ירידה חדה בערך העצמי ובדימוי הגופני (Garlick, 2009; Wright et al., 2017), כל אלו מסמנים כי יש לחקור את המינית הגברית מפרספקטיבה חדשה.

שלושת תחומי המחקר: פרספקטיבת מהלך החיים, "מגדר וחינוך" והמחקר הביקורתי על גברים וגברויות מצביעים על כך כי ההתנהגות המיניות הגבריות הן במידה רבה נרכשות וכי לב עיצובן מתרחש בגילאי הילדות והבגרות (Coles, 2008; Kimmel, 2008; Haste, 2013). לכן, אם ישנו רצון להציע אלטרנטיבה להתנהגויות הללו, יש ליישמה החל מגיל הנעורים המוקדם. בעוד שבמדינות נורדיות, ובאזורים מסוימים בארצות הברית בבריטניה ובאוסטרליה כבר החלו ליזום תוכניות חינוך והתערבות לנערים בנושא של התנהגויות מיניות חיוביות, בישראל עד כה כמעט ולא נעשה דבר בנושא. לא בהיבט הפדגוגי, ולא בהיבט המחקרי. בין השנים 2004 ל-2011 פעלה בתיכונים תוכנית נ.מ.ש. (נוער מוביל שינוי) (אפטר ודוידזון, 2006) שחלק ממפגשיה עסקו במיניות גברית, אך הידע שהיה אז בהישג ידם של מנחי התוכנית בנושא, היה מצומצם מאוד (שוורץ, 2016; Moor, 2011). בשנים האחרונות הפעילות החינוכית בתחום של התנהגויות מיניות היא באחריות יועצות מטעם השירות הפסיכולוגי-ייעוצי ("שפ")

של משרד החינוך, ולצד פועלים ארגונים כגון מרכז סיוע, איג"י ודומיהם. ההתארגנויות הללו אינן מגיעות לכלל בתי הספר בישראל ולכל המגזרים, וכמו כן לפחות מהמחקרים שנעשו עד כה ביחס לעבודתם (ראה/י למשל: קופר וקפלן, 2010), אין הידע המוצע במסגרתן מצליח בהכרח לתת תשובה לשאלה – כאשר רוצים ללמד נערים התנהגויות מיניות חיוביות ובטוחות, מה בעצם צריך ללמד?

מטרתו של מאמר זה אם כן, היא להציג תשובה עד כמה שאפשר ממוקדת לשאלה זו, על בסיס מיפוי של הבעיות הידועות למחקר בנוגע להתנהגויות מיניות של נערים וגברים, ולצדו שורה של הצעות לפתרון של בעיות אלו מתוך הספרות המחקרית העכשווית בנושא. בעזרת החומרים הללו אבקש להציע מודל התנהגות מיני-חלופי לנערים המכונה "סובייקטיביות מינית" שמטרתו לאפשר להם בפרספקטיבה של מהלך חיים, לפתח התנהגות מינית אמפטית, א-סקסיסטית, אשר נשענת על תפיסות של שוויון מגדרי והכרה בזכותו של כל אדם למהלך חיים מיני מספק, בריא ובטוח.

התנהגות מינית גברית בפרספקטיבת מהלך החיים

בעידן הנוכחי ביקורת פמיניסטית נתפסת פעמים רבות כניסיון "להחליש" ולפגוע באותן פריבילגיות-מיניות גבריות שהפכו לנורמות תרבותיות. הפריבילגיות הללו ניכרות בעיקר בכך שכמעט תמיד פעילות-מינית גברית נחשבת כצורך ביולוגי הכרחי, כחיובית ורצויה, וכמקור להעלאת הסטטוס החברתי (Flood, 2011). בנוסף, ההעדפות המיניות של גברים הן אלו הנשקפות לציבור הרחב מעולם הפרסום, המדיה בכלל והמדיה הפורנוגרפית בפרט (Bergqvist et al., 2016; Case, 2007;). מצב זה משמר את החיבור האינהרנטי בין מיניות לגבריות, ומציב נערות ונשים בעמדה מוחלשת לפיה מיניות עבורם נקשרת לאובדן סטטוס חברתי, לניצול, לאשמה ולסכנת פגיעה (Fine, 1998).

עדיין, במחקרים שונים גברים תיארו כיצד כל שינוי במעמד הפריבילגי-מיני גרם להם לחוש פחות נחשקים, פחות רלוונטיים והקשה עליהם במציאת בנות זוג למפגש אינטימי (Calder-Dawe & Gavey, 2016;). (Pleasant, 2011; Grindstaff & McCaughey, 1998).

בשנים האחרונות נבדקו מחדש טענות אלו במסגרת מחקרי גבריות והתברר כי אם ישנו קושי לגברים בתחום המיני הסיבה לכך היא לא הנשים או הביקורת הפמיניסטית על המיניות הגברית, אלא דווקא התנהגותם של הגברים כקבוצה אשר שופטת את מעשיה של חבריה ומבקרת אותה (Korobov, 2006). באופן דומה על ההתנהגות המינית האינדיבידואלית משפיע לרעה השיפוט שכל גבר מפעיל על עצמו אל מול האידיאלים שאימץ במהלך נעורו ובגרותו, מולם הוא מודד את פעילותו בתחום המיני (Sandberg, 2016). הסתכלות ביקורתית ייחודית זו עדיין לא הפכה לפופולרית כשגם כלפיה נוטים גברים להפגין התנגדויות רבות (Marion, et al., 2013).

לפיכך, כדי להצליח לחקור את מיניותם של גברים וכיצד זו מתפתחת במעבר מילדות לגיל הנעורים ואף להציג סכמה טיעונית משכנעת, עלינו לדון בנושא דרך כל המשמעויות של תקופה זו באמצעות נגישות לתחומי ידע רבים במקביל. לצורך מהלך שכזה פרספקטיבת מהלך חיים הפכה לרלוונטית מכיוון שבעזרתה ניתן לנתח התנהגויות מיניות בקונטקסט רחב במיוחד (Carpenter, 2010). תפיסה זו שוללת את הגישה שהייתה נפוצה עד לאחרונה, לפיה המיניות היא תהליך שקורה בעיקר בין הגילאים 15 ל-45. פרספקטיבות מהלך חיים אינן רואות את המיניות כתלויה רק בגיל ביולוגי, או בתהליכים סוציולוגיים בלבד, וגם לא בעיניים ביקורתיות-מגדריות גרידא, אלא כוללות פקטורים

רבים נוספים המשפיעים על ההתנהגות המינית-גברית, כגון: מעמד כלכלי, מצב משפחתי, גילויים גופניים, גזע, אתניות, מעמד חברתי, נטייה מינית, תהליכים חברתיים ותקופות היסטוריות (Heam, 2007). בראיה כזו כל נקודה של התנהגות מינית היא למעשה צומת אותה ניתן לחקור באופן טרנס-דיספלינרי, או כקריאה ביוגרפית המתייחסת ברב-רובדיות לגבר בנקודה ספציפית של חייו, תוך סקירת מירב הפרמטרים שמכוננים אותו בתרבות ובתקופה מסוימת.

חקר מהלך חיים ביוגרפי של המיניות הגברית כמוהו כהכרה בכך כי לכל התנהגות מינית יש מקור מגיל קדום יותר וכי ישנה המשכיות מגיל אחד לגיל אחר. בראשיתו של דבר, כל גבר היה ילד ואחר כך נער ולכן צריך לבחון את ההתנהגויות המיניות שרכש בשלבים הראשונים הללו בהשפעת קבוצת השווים, הוריו, מוריו, המדיה שצרך, הנערות שהיה עמן וכיצד ההשפעות הללו משליכות על המשך חייו, על בנות הזוג השונות שלו, על חייו הנישואין ועל חינוך ילדיו עד שאלו יהפכו לגברים בעצמם. כל גבר שיתבונן בביוגרפיה שלו בצורה כזו יכול לראות כיצד חשיבותם של אירועים מוקדמים באה לידי ביטוי בהתנהגויותיו המיניות כיום, ובאותה מידה השפעותיה של התנהגותו המינית הנוכחית תתברר מן הסתם בהמשך חייו. לכאורה גברים מתנהגים את מיניותם באופן אינדיבידואלי, אך למעשה כקבוצה, הגברים יחדיו משפיעים על התפיסות של החברה כולה בנוגע למיניות ואפשר אף לומר כי התנהגויות גבריות מיניות הן מיקרוקוסמוס, דרכו אפשר ללמוד את מגוון הגישות והערכים לגבריות שמגולמים בכל תרבות ותרבות. כל התייחסות אחרת, תציע פרספקטיבה צרה יותר, שתהיה חסרה את ריבוי הגורמים המשפיעים על ההתנהגות המינית ואת ההבנה כי מדובר בחוויה אשר בפוטנציאל יכולה להשתנות בהתאם לסיטואציות החיים השונות.

למרות כל האמור לעיל מחקרים ביוגרפיים בנוגע להתנהגויות מיניות-גבריות-נורמטיביות אצל גברים הטרוסקסואלים גילו כי אלו אינן עוברות תמורות משמעותיות. הסיבה לכך נעוצה בצפייה העצמית והחברתית, בכל שלבי החיים לממש גם דרך המפגש המיני, התנהגויות כגון: כוחניות, תחרותיות, כיבוש ושליטה. התכונות הללו מוצבות כדרישה להוכחת הגבריות בפני בנים החל מגיל הנעורים המוקדם, ובהמשך בנערותם ובגרותם. תהליך זה המכונה "משטור" ממשיך להתקיים עבור גברים רבים גם בבגרות ובזקנה, כשהחברה מציגה את המשטור כטבע נתון שעל הגבר לאמץ ולהפוך אותו לקול פנימי שאמור לבוא לידי ביטוי במערכת אידיאלים אישית (Halpern, 2010; Sandberg, 2016).

הצורך של נערים כיום למהר ולאמץ תפיסות נורמטיביות של התנהגות מינית ממושטרת הביא חלק חוקרים לטעון כי מיניות בקרב בני נוער היא פעילות שתמיד תהיה סיכונית ובעייתית מבחינה פסיכולוגית, חברתית ומוסרית, אשר תוביל בהכרח לסימפטומים כמו דיכאון, בעיות בלימודים או התנהגויות פליליות (Harden, 2014). בתי ספר למשל, הם אחד מהמקומות בהם תפיסה זו הושרשה דרך תוכניות רגולריות לחינוך מיני שעסקו אמנם בנושאים חשובים, כגון: הריון לא מתוכנן, פגיעות מיניות ומחלות מין, קורבנות מינית, טראומה פסיכולוגית ולצד אלו, הצגת הנישואין כמסגרת הראויה ביותר ליחסים (Kohler, Manhart, & Lafferty, 2008). אך ההתייחסויות נמנעות מלדון באפשרות של תוצרים חיוביים פוטנציאליים במסגרת הפעילות המינית, וכיצד ניתן להשיגם.

ישנו הרבה מידע עכשווי ונגיש בתקשורת האלקטרונית לגבי חינוך נערים להבנת מושגים בסיסיים של הטרדה מינית, הסכמה, פיתוח יכולות רגשיות ודפוסים רומנטיים, אך אלו לא הציעו עד כה "טיפול שורש" בהתנהגויות המיניות, אלא בעיקר היו ניסיונות להנמיך את הלהבות. בסקרים רבים נערים וגברים הודו כי אלמלא

הענישה הכבדה והביוש ברשתות החברתיות ישנה התכנות רבה כי היו מוצאים עצמם מעורבים בהטרדה מינית ואפילו באונס (Moor, 2010). מצב זה מעיד על הצורך המידי בבחינה מחודשת של שלבי רכישת ההתנהגויות המיניות הראשונות. כדי להצליח ולעשות כן עלינו לבחון את הביוגרפיה הקולקטיבית של ההתנהגות המינית הגברית סביב התנהגויות בסיס כמו אוננות וצפייה בפורנוגרפיה, ולאחר מכן לברר כיצד ההנאה המינית אצל נערים וגברים הופכת לבולטת בהיעדרה. ניתוח שכזה יאפשר לבדוק האם וכיצד אפשר לאמץ התנהגויות מיניות חדשות תחת הכותרת של סובייקטיביות מינית.

אוננות ופורנוגרפיה

מחקרים בתחום של גבריות ומיניות החלו להעלות בשנים האחרונות שאלות על פעולת האוננות מבחינת השפעותיה על הציפיות של נערים ממפגשים מיניים, ובהמשך על הדרך בה מקיים הנער הבוגר יחסי מין (Colarusso, 2012; Gill, 2012). ידוע כי ברמה הרפואית ישנה דעה חד משמעית לפיה אוננות היא סימן לבשלות מינית ולמעבר לשלב משמעותי יותר של גיל ההתבגרות וכי מדובר במעשה טבעי ונורמלי (Shapiro, 2008). זו גם התפיסה המקובלת בקרב יועצים מיניים, סקסולוגים ומטפלים. אבל מה שהפך את הפעולה בכל זאת לבעייתית הוא הקישור שלה בשנים האחרונות לצפייה במדיה פורנוגרפית. בשל קלות הנגישות לתכנים הללו, הפכה האוננות שפעם הסתמכה בעיקר על הדמיון, למוקד של בעיות בהקשר של התנהגויות-מיניות חברתיות, אך בעיקר, ביחס ללב ענייננו – בנוגע לאיכות החיים מינית של הנערים ולדרך בה הם מבינים את המושג "הנאה מינית".

נערים אוספים מידע על מיניות כבר מגילאי הילדות המוקדמים, וברוב המקרים, לקראת גיל עשר, הם מודעים לחלוטין כאשר הם רואים אקט מיני, אך פעולה זו לא תהיה מקושרת בהכרח לתשוקה או לפעולה הממשית של יחסי מין מלאים (Temple-smith, Moore & Rosenthal, 2016). בהמשך, בגיל ההתבגרות המוקדם, עם ההתפתחות ההורמונלית וההתפרצות הפתאומית של בלוטות המין, מופיעה חוויה של סקרנות קיצונית לגבי הגוף שלהם ושל אלו שסביבם, בנות ובנים. זהו לרוב השלב של תחילת הפנטזיות המיניות והאוננות (Sharp, 2003). בתקופה של טרום עידן המחשב ובעיקר האינטרנט, נערים היו משתמשים אמנם במדיה פורנוגרפית, אך לא רק, כשהדמיון היה כלי מרכזי לאוננות. ככל שהפכה והלכה הפורנוגרפיה לנגישה היא צמחה להיות כלי שנותן מענה לאותה סקרנות ראשונית טבעית שחווה הנער בתחילת התפתחותו. כיום, מעצם הנגישות המיידית למדיה זו, מכל מכשיר שמחובר לרשת האינטרנט, הפכה הפורנוגרפיה לכלי המרכזי לאוננות, ואף לחינוך מיני (Beyens et al., 2015).

בשנים האחרונות מתבררות פגיעות אשר נוצרות מהחיבור בין אוננות לבין שימוש אינטנסיבי בפורנוגרפיה. נסקור כעת את עיקריהן. לורנצן (Lorentzen, 2007) טען כי אוננות בשילוב צפייה במדיה פורנוגרפית יוצרת הרגל של סיפוק מהיר תוך שימוש במקסימום גירוי, כשהריכוז הוא באיבר המין בלבד תוך החמצת ההזדמנות להיכרות מלאה עם כל אזורי העונג בגוף. כאשר נער מבצע פעולה כזו כמעט מידי יום, הוא למעשה "מתאמן" באופי של התנהגות מינית שיהיה מאוד קשה לשנות כאשר הוא יבוא לידי מגע ממשי עם אישה. לטענתו דרך אוננות זו הופכת את החוויה המינית של גיל הנעורים לסדר פעולות סכמטי-מינימליסטי של פיתוי, גירוי, פעולה, פורקן, והיחלשות. מהלך זה הופך להרגל ולבסוף מהווה את הדרך בה נערים צעירים מקיימים יחסי מין, כשרובם אף משמרים את מודל

ההתנהגות הזו בבגרותם עד שזו הופכת לצורה הנורמטיבית והמקובלת ביותר של יחסי מין מבלי שיהיו לגביה תהיות או ערעור. עקב כך לורנצן תהה האם זו בהכרח הדרך המספקת ביותר לפעולת ההנאה המינית הגברית. מחקרים חדשים יותר טענו כי רבים מהנערים שהשתמשו מגיל צעיר באופן אינטנסיבי בפורנוגרפיה פגעו באזורים במוח שהיו אחראים על יצירת העונג-הגופני והגיעו למצבים של אין-אונות כבר בגילאי העשרים של חייהם (Temple-Smith, Moore & Rosenthal, 2016). בנוסף, אותם נערים התקשו למצוא זוגיות בחייהם הבוגרים מכיוון שציפו מבת הזוג להיות בעלת גוף דומה לזה המקובל בסרטונים ולהסכמתה לנהוג במעשה האהבה באופן דומה לזה שהם רגילים לצפות בו (Ibid). מנגד, נמצא כי בנות זוג של גברים שמיעטו בנערותם לצפות בסרטים פורנוגרפיים, חוו דימויי עצמי וגופני גבוהה יותר בזוגיות שלהן, לעומת בנות זוג של גברים אשר צפו בנערותם בפורנוגרפיה באופן אינטנסיבי. בהתאמה, גם אצל נערים שצפו באופן אינטנסיבי נמצאו מדדים גבוהים של דימוי עצמי נמוך ודימוי גופני נמוך, מאשר אצל נערים שצפו במידה מעטה, או לא צפו בכלל (Stewart, 2012).

ביחס למעמד האישה, צפייה אינטנסיבית בסרטונים פורנוגרפיים, ייצרה אדישות אצל גברים בנוגע להטרדות מיניות כלפי נשים, לאלימות פיזית ולכל התנהגות לא הולמת המופעלת נגדן (Wishnant, 2016). המצאי של סרטונים פורנוגרפיים הוא כל כך רחב כיום כך שכמעט כל פעולה פנטזיונרית אפשרית מוצגת בהם. ועדיין שני המצגים המרכזיים בפורנוגרפיה הם: אחד, שהאישה מעוניינת בקיום יחסי מין, והשני, שהיא איננה מעוניינת, אך בסופו של דבר הגבר שמולה מצליח להביאה לקיום יחסי מין. ברבים מהסרטים מהז'אנר שבו האישה איננה מעוניינת, כל אקט של חוסר התחשבות, מניפולציה, ניצול ואף הפעלת כוח אלימה הוא לגיטימי. במקרים מסוימים הגבר יכול להכות אישה או נערה, להשפיל אותה, לאיים עליה בנשק, לגרום לה נזקים גופניים, לאנוס אותה, בגפו, או בצרוף גברים נוספים, כאשר בסיום הסצנה, יתברר לצופים כי היא גילתה שהיא נהנתה מהעניין (Galatzer-Levy, 2012).

מעבר לביקורות הפמיניסטיות המוכרות בנוגע למדיה פורנוגרפית חוקרי גבריות הציעו קולות נוספים בהקשר זה, המתייחסים לחוויה הגברית-מינית שעוברת מהלך של "החרבה" בשל הצפייה האינטנסיבית. לדבריהם צפייה שכזו גרמה לנערים ובהמשך לגברים להפוך לאדישים לגבי התפקיד שלהם במהלך המפגש המיני, בעיקר בגלל מה שאינו מוצג בסרטונים הללו. לא מוצג קשר אנושי, לא מוצגים רגשות וכמובן שאין כל שיח על אהבה. במקום זאת יש מפגש בין אנשים אשר מתנהגים ורואים את עצמם כאובייקטים בלבד. בנוסף, כמעט באף סרטון לא מופגן שימוש באמצעי מניעה ואין דיון על האפשרות של היריון רצוי, או לא רצוי, כתוצאה של יחסי מין (Gail, 2010).

כמו כן, לא מופיעה האפשרות של יחסי מין חלקיים, עצירה במהלך יחסי המין ולמעשה ואין שום דיון משמעותי מצולם על מהו עונג גברי. במקום זאת מוצגת חזרתיות אין סופית המזכירה את הדרך בה הגדיר לורנצן (Lorentzen, 2007) את האוננות לפי המהלך של: פיתוי-גירוי-פעולה-פורקן-היחלשות. החזירה היא לב העניין, ולצדה מוצגת גבריות אידיאלית המבוססת על קיום יחסי מין עם כמה שיותר נשים, בכמה שיותר זמן, כמה שיותר תנוחות, וכדומה. ביקורת אחרונה חשובה שיש להזכיר בהקשר זה היא בנוגע לאקלים המיני-גברי שאנו חיים בו כחברה, ואולי אף כאנושות. לפי קימל (Kimmel, 2005) בלתי ניתן לתפוס מבחינה כמותית את העובדה שכמדי יום צופים מאות מיליוני נערים וגברים ברחבי העולם בסצנות של עינויים, פגיעות, אונס ואלימות שכולן מסתיימות באקט מיני ובפורקן גברי. קימל הביע זעזוע של ממש מהדיכוטומיה המגדרית שמהלך זה מייצר בין גברים ונשים, שכן עבור גברים סיפוק מיני נקשר בנרטיב של אלימות וניצחון על התנגדותה של האישה. לדבריו, לא ניתן לתאר כי עבור מחצית האנושות השנייה, קרי: בנות נערות ונשים, תקיים תפיסה דומה לפיה סיפוק מיני ייקשר לאלימות כלפי

גברים וניצחון על התנגדותם. יתר על כן, נשים מאמצות את הדפוסים המקובלים בפורנוגרפיה בנוגע ליתרון הגברי-מיני מה שהופך את הפעילות המינית לממוגדרת, כלומר לכזו אשר כוללת תפיסות המיניות של מגדר אחד בלבד, הגברי, ואיננה נותנת מקום לביטוי מיני-נשי ממש. כך גם משועתקות הלאה לדורות הבאים התפיסות לפיהן בכל חברה יש לגברים צורך מיני גדול יותר מזה של נשים ולכן גברים צריכים לקיים יחסי מין בצורה תכופה יותר מנשים, ומכך גם נובע הרצון שלהם בכמה שיותר פרטנריות. את המסרים הללו תצדיק לא רק הפורנוגרפיה, אלא גם סוכני תרבות מרכזיים אחרים – ההורים, המורים, קבוצת השווים והמדיה בכלל, כשכולם מאשרים כי המיניות, היא ממד גברי. גם באותם מקרים בהם נשים הוצגו כבעלות עצמאות מינית במדיה, שוייכו להן התנהגויות כמו התעניינות מוחצנת בהתנסויות מיניות מרובות, ריבוי פרטנרים, ניתוק בין מין לרגשות ומיקוד באורגזמה, שכולן "הועתקו" מגברים (Kimmel, Ibid). בד בבד ממשיך להישמר המסר החברתי שאם אישה איננה "מינית" עליה לנהוג כחסודה וכזו שאיננה מעוניינת ביחסי מין, כשתפקידו של הגבר, כמו בסרט הפורנוגרפי, לשכנע אותה בכל צורה לקיים יחסי מין, וכמובן, להצליח בכך.

המסרים הללו שמועברים לנערים באופן ישיר ועקיף ברגעים הרגישים והאינטימיים שבהם הם מביאים את עצמם לידי פורקן, מעצימים אצלם את ההבנה לגבי העובדה שגבריות שווה למיניות, ומיניות גברית מושתת בהכרח על יחסי כוח המפלים לרעה נערות ונשים.

ההנאה מינית בולטת בהיעדרה

ללא פיתוח יכולות של חשיבה ביקורתית על ההתנהגות המינית ולאור הצפייה הפורנוגרפית ותוצריה כפי שהוצגו בחלק הקודם, עלינו לבחון כעת את התנהגותם בפועל של נערים מול נערות כאשר הם מבקשים לקיים עמן מפגשים מיניים ראשוניים ואת ההשלכות של מפגשים אלה ביחס לעיצוב הזהות הגברית ולמושג "הנאה מינית". בכל חברת שווים הנערים "המממשים את ייצרם" נחשבים למובילים ולנערצים (Kimmel, 2008; Connell, 2011; Okun, 2014). כך קורה שבגיל הנעורים הופכות ההתנהגויות המיניות המשותפות עם נערות לסוג של "שער" או "ערך" לקביעת מדד הגבריות בתוך קבוצת השווים. כדי לזכות בערך הזה כל פעולה היא לגיטימית: הפרת קודים חברתיים, יוזמה של משחקי חברה פראיים ושימוש בסמים ובאלכוהול (Matthew & Chen, 2015). לפי שארפ (Sharp, 2003) התנהגויות שכאלה ממשיכות להתקיים עד לגיל הבגרות המאוחר, כך שמדובר לפחות בשש-שבע שנים קריטיות שבהן מתעצבת ומתקבעת אופי הפעילות המינית אותה הנער ימשיך לקיים גם בחייו הבוגרים. בהמשך לנכתב קודם, הצפייה האינטנסיבית במדיה הפורנוגרפית תורמת לפיתוח שלילי של אדישות כלפי הטרדות מיניות, עד שכמעט קשה לנערים לזהותן ככאלה, במיוחד שכל הטרדה "מוצלחת" כלומר, הביאה למגע מיני מסוים, נחשבת מיד כתורמת לערך הגבריות של הנער.

רובינסון (Robinson, 2005) תיארה כיצד הטרדה מינית הפכה לשלב הכרחי בהבניית זהות גברית הטרנסקסואלית אצל נערים. למסקנה זו היא הגיעה מתוך דבריהם של מאות נערים עמם ערכה ראיונות במשך עשר שנים בנוגע להתנהגותם מול נערות. למען השגת המגע המיני כל צורה של כפייה הייתה בעיניהם לגיטימית: שכנוע, התעקשות, נגיעות, שקרים, תפיסה ביד, הבטחות-שווא, חסימה פיזית, איום ורבאלי, כינוי בשמות גנאי, כפיית מגע גופני, התעלמות מבקשות להפסיק, סחיטה ואיומים. רובינסון (Ibid) לא מצאה אצל מרואייניה אמפתיה או יחס לחוויה המינית מהצד של הנערות, אלא בלבול. לדוגמא, אחד הנערים סיפר כי מצא את עצמו בחברתה של

נערה ששתתה אלכוהול והגיעה למצב של עילפון, אך לא היה ברור לו אם המגע עמה מותר או אסור, אך הוא הפעיל שיקול דעת לאור מה שראה במדיה הפורנוגרפית, לפיה, היה מותר לו לפעול כרצונו, ללא התחשבות בה. מבחינתו היא לא עשתה דבר כדי למנוע את הפעילות המינית ואף הביאה את עצמה ביוזמתה למצב של חוסר התנגדות. באופן דומה סיפרו נערים אחרים על "האשמות הקורבן" ביחס ללבוש חושפני של נערות וכן על התעלמות ממושג ההסכמה תחת הצהרות בסגנון "לא הייתי בטוח שהיא אמרה 'לא'". רק חלק קטן מאוד מהמרואינים הצליחו לאבחן באופן מפורש כי ההטרדה או הצורך להפגין עניין מיני בכל נערה שפגשו היו חלק מכללי ההתנהגות בתוך קבוצת השווים. באותו הקשר, בני נוער שרואיינו על בסיס הרשעה בתקיפות מיניות, חזרו וציינו את האתגור לגבריות בכיתה כטריגר מרכזי שהוביל אותם למעשיהם, מתוך הערכה שלא יוכלו בשל גילם הצעיר, בשל מצבם החברתי או המראה החיצוני שלהם, לזכות לקיים יחסי מין (Livingston, et al., 2013; Messerdshmidt, 2000; Quinn, et al., 2016).

השימוש בחוויות המיניות כ"מיניות" להעלאת הערך הגברי בעיני קבוצת השווים והתעלמות מראיית ההטרדות כפגיעות מיניות, מחייבים אותנו לבחון האם נערים בכלל מודעים לאפשרות של הנאה מינית כחוויה אישית מנותקת מכל שיקול חברתי.

לאמב ואחרים (Lamb, et al., 2017) בחנו על בסיס ראיונות מה חשבו גברים צעירים שסיימו את גיל ההתבגרות בזמן שקיימו יחסי מין מלאים, והתברר כי עיקר השיח הפנימי שהם ניהלו עם עצמם כלל את העמדה של קבוצת השווים אליה השתייכו בנערותם, לצד תפיסות חברתיות, היסטוריות ופורנוגרפיות ביחס לאיך מיניות גברית צריכה להיראות, להיחוו ולתבצע. נתון נוסף שהתגלה הוא כי בזמן האקט עצמו אותם גברים השוו את עצמם כל הזמן לתפיסות מיניות שנחשבות בעיניהם ל"נכונות", ו"טובות". האקט המיני עבורם היה קודם כל "הופעה" של גבריות ובמסגרת ההופעה הזו הם ציפו מעצמם להיות טובים, ואם אפשר, הכי טובים ומשמעות הזכר נקבעה לפי מידת הצלחתם להביא את הפרטנרית לסיפוק. הצלחה שכזו יצרה אצלם דימוי עצמי אטרקטיבי ונחשק, אך אם עבודתם לא נעשתה כראוי, כלומר, הם לא הצליחו במשימת סיפוק הפרטנרית, הם דיווחו על גאווה שנפגעה וחולשה. אחד השיאים שהגברים שרואיינו ציינו שגרם להם לגאווה באקט המיני היה היכולת "לנחש" מה האישה רוצה מבלי שהיא תגיד זאת. האפשרות לשאול אותה באופן מפורש מה היא הייתה רוצה לעשות, העידה בעיניהם על חולשה וחוסר ניסיון.

גבריות אם כן מוגדרת באופן קיצוני על ידי הפעילות המינית, מגוון הנערות/נשים ומספר ההתנסויות. ככל שיש יותר, עולה "ערך" הגבריות בעיני קבוצת השווים ואף בעיני הגבר עצמו (Jackson & Scott, 2007). אך היכן ההנאה המינית? כאשר אנו בוחנים למשל את המדיה, נראה כי אף ממנה לא עולים מסרים בנדון. נערים צופים במאות ואולי אלפי אנשים ב"דייטינג" כשבטווח זמן של פחות משעה הם מכירים באופן אקראי ברחוב, במועדון או בבית קפה, מתחילים לשוחח, קובעים לצאת, יוצאים, מתנשקים, מבצעים מגוון התנהגויות מיניות, שומרים על קשר, או נפרדים וחוזר חלילה. כל המהלכים הללו נראים "ישר ולעניין" ללא מאמצים רבים וגם כאשר ישנה חוסר הסכמה או אפילו מריבה, הדברים נפתרים מהר מאוד. אך אין בתוכם שיח ממשי על הנאה מינית. גם החוויות הרגשיות-שליליות: חרדה פחד ודאגה, או החוויות החיוביות של שמחה, אושר ואינטימיות, אשר כולן טמונות באופי הקשר והמגע מיני, כמעט ואינן מתוארות. בלעדיהן, כמעט ולא תוכל להתפתח הבנה בנוגע לאפשרות של חוויה סובייקטיבית-מינית.

אלא שגם במציאות ואולי לא מעט בהשפעת המדיה נראה כי גברים למען אישור הגבריות מוכנים לשמור את ההנאה שלהם במינימום (Brubaker & Johnson, 2008). לורנצן (Lorentzen, 2007) טען באופן רדיקלי כי ייתכן שרוב הנערים והגברים לא חוו בחייהם אורגזמה. הוא הגדיר את האורגזמה כ"פורקן המלווה בתגובה רגשית עמוקה ומקיפה שמשפתת את כל הגוף והמוח", לעומתה הפעילות של פיתוי-גירוי-פעולה-פורקן-נסיגה, היא מתודית ויש בה עדות מינימלית בלבד להנאה. הוא ציין כי בעוד שהאורגזמה הנשית היא נושא נלמד, מדובר ומתואר בהרחבה בספרות, בשירה ובמדיה בכלל, כלפי האורגזמה הגברית לא התפתחה כל מומחיות. גברים לדבריו מעריכים כי בכל מקרה הם יגיעו לאורגזמה, כשלמעשה הם חווים "פורקן" בלבד. גם השפה שגברים משתמשים בה לתיאור רגע השיא: "התפוצצתי", "פירקתי", "גמרתי" איננה מתייחסת לחוויה כולית ובמיוחד לא לממדים הרגשיים שלה. לפי לורנצן (Ibid) אם גברים יעזו להתייחס לממד הרגשי של החוויה המינית הדבר לא יאפשר להם לצבור עוד ועוד חוויות מיניות עם מספר רב של נשים. לטענתו, גבר שבילה עם אישה והחל לחוש אליה רגשות לא ימהר לחפש אחר חוויה מינית נוספת עם נשים אחרות שכן רק בהיעדר חוויה רגשית מסוגל הגבר לעבור מאישה לאישה. ניתוק החוויה הרגשית מהחוויה המינית, גורם גם לאורגזמה להיות פחות איכותית ואולי אף מבטל את קיומה בעוד שהגבר נותר עם "פורקן" בלבד. טענות רדיקליות שכאלו נכתבו לראשונה עוד אצל החוקרים מאסטר וג'והנסון בשנות השבעים (Masters & Johnson, 1970) שמצאו כבר אז, באותו הקשר כי את החלק השכלי של החוויה האורגזמית נערים וגברים מבטלים כשהם מתמקדים שוב ושוב באבר המין בלבד, בעוד כל התעסקות באיברים אחרים של הגוף היא בזבוז זמן מבחינתם. חלק גדול מהגברים סבורים גם כיום כי כל זקפה היא עדות להתעוררות מינית (למרות שרבות מהן מופיעות באקראי) וכי איבר המין הגברי הוא למעשה מוח המתפקד בפני ברשות עצמו. אפילו התיאורים של איבר המין בזמן היחסים: "חזק", "גדול וקשה", "מלא בדם", "קשה כמו ברזל", "פועם", נעדרים כל רגש ומצביעים על הפיכתו לאובייקט.

בחלק זה של המאמר הוצג כיצד מהלך חיים של התנהגויות מיניות נורמטיביות מוביל לחוויה מינית מינימליסטית אצל נערים וגברים. התהליך שהתחיל באוננות תוך כדי צפייה במדיה פורנוגרפית כלל אימוץ של התנהגויות שהפכו לאופי מיני בחיים הבוגרים. התנהגויות אלה מתייחסות למין כדרך דרכו נוצרת גבריות, כאשר זו מואדרת ככל שכמות המפגשים המיניים והנשים עמן נחווים המפגשים הללו גדלה, וככל שהגבר מצליח להיות "טוב" בפעילות זו. לאורך המהלך הזה, ההנאה האישית של הנער או הגבר, כמו גם הסיפוק הרגשי והשכלי ואולי אף הרוחני מהמפגש המיני, אינם מתקיימים כשיקול משמעותי. נערים וגברים מנסים להתאים את עצמם למיתוסים חברתיים, לאשר את עצמם מול מיתוסים אלו, ואינם מעיזים להתמודד מולם או לאתגר אותם. ניתן לומר כי המיקוד הכל-כך עיקש ב"כמות", חוסר הרצון לתקשורת מילולית בזמן המגע המיני, הניסיון להישאר בשליטה, הריכוז בפורקן, וההתעלמות מהגוף שלהם, מהרגישות ומהרגשות שלהם, היחס לאיבר המין כחפץ, כל אלו יחדיו הופכים אותם למעשה לאובייקטים מיניים החווים ומתנהלים במינימליזם מיני.

חוקרים שעסקו במיניות גברית (לרוב הטרוסקסואלית) שלאחר החתונה, או כזו המתקיימת בכל צורה אחרת של קוהביטציה, הקפידו לציין כי המעבר לחיים זוגיים ממושכים לא קטע או שינה את ההתנהגויות המיניות שאומצו בילדות (Diefendorf, 2015; Farvid & Brown, 2006). באופן ממוקד היה ניתן למצוא שימוש במדיה פורנוגרפית, הגדרת הגבריות לפי מספר קשרים מיניים שהיו בעבר, ודאגה למספר קבוע של מפגשים מיניים מידי שבוע כמאפיינים משותפים לרוב הגברים שנסקרו באופן חוצה מגזרים (Tylka, 2015; Bertone & Camoletto, 2009). מעניין

במיוחד בהקשר זה הוא מחקרה של דיאפנדורף (Diefendorf, 2015), אשר התחקה אחר חיי המין של קבוצת גברים אוונגליסטים שנשבעו להימנע מכל סוג של סקס עם בנות הזוג שלהן לפני החתונה. למרות החלטה זו, היא מצאה כי כאשר המאמינים הללו היו בגפם, התנהגויותיהם המיניות היו נורמטיביות כמו שאר הגברים שתוארו עד כה במאמר זה, כלומר, עיקר פעילותם המינית הייתה אוננות באמצעות פורנוגרפיה, והם ראו בכך חלק ממיניות גברית שגרתית. אותם גברים, כך התברר גם לאחר החתונה המשיכו בהתנהגויות הללו ויותר מכל, התפלאו לגלות כי הפיתוי והתשוקה להיות עם מספר רב של נשים, המשיך להתקיים גם אחרי ההתחייבות בנישואין לאישה אחת. דאינפנדורף (Ibid) נתחה את המצב הזה כתוצאה של אימוץ אידיאלים נורמטיביים מהתרבות הפורנוגרפית של "כמות" לעומת "איכות" וסיכמה בכך שלמעשה אין הבדל בין גברים שמגשימים את האידיאל הזה בפועל, לבין כאלו שרק מפנטזים עליו. עדיין הנאה מינית רגשית, איננה נמצאת בראש מעיניהם של גברים.

בחלק הבא אציג את תפיסות חדשות של מיניות ואראה כיצד אימוצן, יכול להביא לפיתוח מודעות של סובייקטיביות מינית, שתאפשר אולי בהמשך לנערים וגברים לנהל חיי מין ללא הצטרפות למדדים המשתקים והממושטרים של "גבריות", כפי שהוצגו בחלק זה.

המעבר לסובייקטיביות-מינית

המושג סובייקטיביות-מינית הוא תוצר של שינויים משמעותיים שחלו במחשבה המחקרית על התנהגות מינית-גברית ועל מיניות בכלל. מהלך זה כלל ניסיונות להגדיר מבחינה מושגית מהי מיניות חיובית, מהי רווחה מינית וכיצד אלו יכולות להוביל לחוויה סובייקטיבית. מתוך מכלול הידע הזה בצירוף מסקנות שעלו מעבודתי עם בני נוער התפתחה ההבנה כי סובייקטיביות-מינית יכולה להוביל להגדרה חדשה אפשרית של זוגיות מיטיבה אותה אכנה לסיכום הטיעונים במאמר כיחסי סובייקט-סובייקט. בחלק זה אציג את הגישות המחקריות העיקריות שהובילו להתפתחות המושג "סובייקטיביות מינית" ואצביע על היבטים נוספים בהם נדרש להמשיך ולחקור את המיניות כמהלך חיים, בדגש על תקופת הנעורים בקרב גברים.

בריאות מינית, מיניות חיובית ורווחה מינית

בחלק הקודם הוצגה הבעייתיות הנובעת מכך שהמיניות ממוגדרת ואת הפוגענות שעלולה להיווצר בשל דרך התנהגות זו, הן עבור בנות ונערות והן עבור נערים. מצב זה הוביל לכך שהתנהגויות סיכון נקשרו למתירנות מינית ותפיסה זו נותרה רווחת עד היום במיוחד כשמדברים על התנהגויות מיניות של בני נוער. למעשה, השיח בנושא כל כך הקצין עד שבני נוער כמעט תמיד נחשבים "סיכונים", והניתוחים המחקריים לגביהם מתייחסים "לפגיעות" בהיבט הפסיכולוגי, החברתי, הגופני וכדומה (Fine, 2003; McCauley, 2013).

עבודה מעשית עם בני נוער בכיתות בנוגע להתנהגויות מיניות חשפה שוב ושוב עד כמה השיח "הסיכונים" הרחיק אותם מהנושא, כשהם בעיקר התקשו להבין מה אנשי החינוך בקשו להציע להם לבצע במקום רק להימנע, שכן הגישה של היעדר בלבד מעולם לא התקבלה כלגיטימית מצדם (Fine, 1998; Moor, 2011; Lamb et al., 2017).

ואכן, מקצת המחקרים שבחנו את האפקטיביות של תפיסת המיניות כסיכונים, מצאו כי גישה זו לא סייעה לבני הנוער, מכיוון שאזהרות על סכנות שהוצגו בפניהם נמצאו כחסרות השפעה על התנהגויותיהם המיניות

ביום-יום (Schalet, 2011). כלומר, הצורך לפתח תפיסות של מיניות חיובית בא מתוך רצון לתת ידע שימצא כרלוונטי ובעל ערך עבור בני נוער (וכמובן עבור בוגרים). הבסיס של הידע הזה הוא בראיית ההתנהגות המינית כחלק בלתי נפרד מהתנהגות אנושית חיובית. הקונספטואליזציה של תפיסות אלה נעוצה בשדה המחקר של פסיכולוגיה חיובית, התר אחר הכרה באפשרות של: שמחה, רוחה, בריאות, שביעות רצון, הערכה ואופטימיות, במקום להתרכז במחלות, הפרעות וחוסר תפקוד (Linley, et al., 2006; Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). במסגרת הכתיבה הזו התפתחה ראשית התפיסה של "בריאות מינית" אשר איננה מוגדרת על ידי ההתנהגויות שבני נוער מעורבים בהן, אלא על בסיס התמקדות באלמנטים הרגשיים, הקוגניטיביים והרציונליים של ההתנסות המינית וכיצד אלו מתפתחים לטוב או לרע. תפיסה זו כללה פיתוח הערכה לגוף, התייחסות לאפשרות של התפתחות מינית בריאה, ובקידום יכולות לשימור היחסים הבינאישיים באופן משמעותי ובדרכים מכובדות וראויות הכוללות הבעת חיבה, אהבה, ואינטימיות בדרך שתואמת את הערכים של אדם ספציפי (Haffner, 1995).

באותו הקשר התפתחה בהמשך גישה ממוקדת יותר שנקראה "מיניות חיובית" אשר שמה דגש על העונג, ההנאה, ההסכמה, בריאות הנפש והגוף, וקבלה של מגוון של התנהגויות מיניות, אך גם זהויות מיניות, וזהויות מגדריות (Santelli et al., 2006). מיניות חיובית רואה למשל את הלהט"ביות כוואריאציה אפשרית של המיניות האנושית, הן באוריינטציה והן בהתנסות. בנוסף, תפיסה זו שונה מהגישה הסיכונית או הבריאותית בכך שהיא רואה בפעילות מינית כהתנהגות נורמטיבית וחיונית להתפתחות האנושית, תחת ההבנה כי צמיחת התנהגויות מיניות הן חלק מרכזי של גיל הנעורים (Ibid). לכן למשל הימנעות עד לחתונה היא לאו-דווקא הפתרון הבריאי, ובמקומה יכולות להתקיים מגוון רחב של אסטרטגיות דרכן מומלץ לנערים ונערות ללמוד על עצמם, על גופם ועל אינטימיות עם שותפים (Tolman & McClelland, 2011).

חשוב לציין כי לצד ההצהרות הללו, הגישה של מיניות חיובית איננה באה לטעון כי כל התנהגות מינית היא בהכרח רצויה וכי יש לבטל את הצורך בהתנהגות של ניהול סיכונים ביחס למיניות, אלא שמניעת התרחשויות שליליות הן חלק בלתי נפרד מתפיסה זו. באופן דומה מיניות חיובית אינה מבטלת את האפשרות של הימנעות ממגע מיני, אלא שבחירה כזו נתפסת כלגיטימית עבור כל אינדיבידואל, בזמן ספציפי.

אולי יותר מכל, ההגדרות הללו מנתקות את המיניות מהתפיסה הארכאית של בתולין וחדירה, ותובעות יחס מכבד לנושא עבור שני הצדדים. הדרישה העומדת מאחורי ההגדרות הללו היא לאפשרות למימוש "זכויות מיניות" ויש אפילו שכינו זאת בשם "פיתוח מודעות עצמית-מינית" (WHO, 2006).

אוסף נוסף של מחקרים שתומכים בעקיפין במסקנות הללו ומקדמים אותנו אל הגישה של סובייקטיביות מינית עסק בדבר ההשפעה של אופי הקשר המיני על בני הנוער שלוקחים בו חלק. התברר כי יחסים רומנטיים ארוכי טווח נתפסו בקרב בני נוער כמאפשרי תמיכה ושקט נפשי (Connolly & McIsaac, 2011) וכי "סטוצים" או כל מגע מיני שאינו מגובה ביחסים רומנטיים או רגשיים, גרמו לעלייה בסימפטומים כמו דכאון, נקשרו לשתייית אלכוהול, לשימוש בסמים, ועוררו רגשות של אשמה, חוסר מוכנות, ודאגה לגבי בריאות הגוף (Mendle et al., 2013; Rosin, 2012). עוד נמצא כי האותנטיות ביחסים – כלומר, היכולת לתקשר את ההעדפות של אחד מבני הזוג, את התשוקות ואת הרגשות לפרטנר ניבאו רמות נמוכות של דיכאון (Shulman, et al., 2009).

מעבר לכך, יחסים רומנטיים בין בני נוער שכללו את העקרונות של מיניות חיובית נמצאו כמשפיעים על שיפור בהערכה העצמית (Vrangelova & Savin-Williams, 2011; Shrier, et al., 2007) וכאלו שחוללו בסופו של דבר של רווחה מינית (Sexual well being). רווחה מינית היא המושג הרחב ביותר מכל הגישות החיוביות כשהוא קושר בין התנהגות מינית לבריאות פיזית, רגשית ומנטלית. מטרתו היא יצירת חוויה חיובית מתוך שמחה וגאווה מהדרך בה בני נוער מבטאים את תשוקותיהם לצד יכולתם להתמודד בסיטואציות מיניות שונות עם בן/בת הזוג ובכללן לנהל את התשוקות, לבחור להשתמש באמצעי מניעה ומנגד להימנע ממין בכלל, להינות מרגשות סיפוק ועונג ולהיות חופשיים מכאב, חרדה או כל אפקט שלילי אחר הנקשר למיניות (Deutsch, et al., 2013; Harden, et al., 2008; Rostosky, et al., 2014).

נראה כי האידיאלים הללו של בריאות מינית, מיניות חיובית ורווחה מינית נמצאים בסתירה מוחלטת ואף קיצונית אל מול הסיטואציה הנוכחית של מיניות ממוגדרת המאפיינת את התנהגותם של נערים ואחר כך של גברים בהמשך חייהם. כבר בגיל ההתבגרות המוקדם נערים מאמצים התנהגויות, שהחל מלימוד פעולת האוננות מול מדיה פורנוגרפיה מסיטה אותם מהאפשרות להיות על הנתיב של רווחה מינית, מה שמנציח שוב ושוב תפיסות של אי-שוויון מגדרי כנוכחות וקיימות בהתנהגויותיהם המיניות בפועל.

בחלק הבא אראה כיצד באמצעות אימוץ עקרונות לפיתוח סובייקטיביות מינית ניתן למעשה לגבור על הבניות נורמטיביות של מינימליזם מיני. כמובן, כפי שנראה, כדי להפוך את הרעיונות הללו למעשיים עדיין נדרשת חשיבה רחבה על הדרך בה יצליחו אנשי חינוך להמליץ לנערים לשנות דפוסי התנהגות מיניים שהיו עד כה הדרך המקובלת בה הובן הקשר האינהרנטי בין גבריות למיניות.

חינוך לסובייקטיביות מינית וליחסי "סובייקט-סובייקט"

סובייקטיביות מינית לפי ההגדרה של טולמן (Tolman, 2002) היא היכולת להיות מודע לאפשרות של רווחה מינית ולהכיל אותה על ההתנהגות האישית. כדי לפתח יכולת כזו, נערים צריכים לראות את עצמם קודם כל כסובייקטים ולא כאובייקטים. כפי שהערתי בסיום החלק הראשון של מאמר זה, התייחסות סובייקטיבית של הנער כלפי עצמו מחייבת אותו להכיר בכל אותם רגשות שהדחיק כדי להצליח להתאים את עצמו לסטריאוטיפ המיני גברי-נורמטיבי. כדי לחזור לחיבור רגשי שכזה, נדרש מנערים לבצע עבודת שורשים ביחס להתנהגויות המיניות שכבר רכשו לעצמם (Halpern, 2010). גם עלינו, כבוגרים, באשר נהיה: הורים, מורים, מדריכים, או כל מודל אחר לחיקוי, מוטלת המלאכה לבצע עבודת בירור שורשים אינטרוספקטיבית דומה על מנת שנוכל בהמשך ליצור אצל נערים הזדהות וכך אולי להצליח להדריך אותם לפעול בדרך חדשה זו ולנסות ולהשפיע על הטיית התפתחותם המינית לאפיק חיובי. חשוב מכל, ברגע שאלו המבקשים לעסוק בהתנהגויות מיניות של נערים הופכים למודעים לאפשרות של סובייקטיביות מינית, היא יכולה לשמש עבורם כמטרה שאפשר לשאוף להגיע אליה. עד כה הבעיה העיקרית בעבודה עם נערים הייתה שלא הוצע תחליף ברור להתנהגותם המינית-נורמטיבית וכל הצעה לשינוי התנהגותי-מיני נתפסה מצדם כהחלשה, או כרעיון עקר (Temple-Smith, Moore & Rosenthal, 2016).

כדי לדון באלטרנטיבות המעשיות להתנהגות המינית הנורמטיבית יש לפתור ראשית את הקשר המידי המתקיים כיום בין אוננות לפורנוגרפיה. רק לאחר מכן יהיה ניתן להסביר את דרכי ההבניה של סובייקטיביות מינית באופן עצמאי וכמו-כן במפגשים עם פרטנר/ית נוספ/ת.

שפירו (Shapiro, 2008) כתב כי בכל הדרכה בנוגע לאוננות יש לזכור כי לפעולה צדדים רבים וחיוביים אותם ניתן לשמר: אוננות משחררת מתח מיני, מפחיתה מתח נפשי, מלמדת את הנער על הגופו, עוזרת בהרגשת נינוחות עמו, ומאפשרת פנאי לפיתוח פנטזיות אישיות. אך הוא דאג להדגיש כי נערים צריכים לשים לב שהמעשה אינו ממוקד באזור איבר המין בלבד, אלא שמפגש עצמי אמור לשמש גם כהזדמנות להיכרות עם שאר מקומות ההנאה והגירוי שהם מעבר לאזור החלציים. כדי לפתח יכולות שכזו, ועל כך מסכימים מספר רב של מחקרים - חשוב שנערים לא יתרגלו לספק את עצמם רק מול מדיה פורנוגרפית (Temple-Smith, Moore & Rosenthal, 2016; Walker et al., 2015; Dines, 2010). ראינו בחלק הראשון את רשימת הנזקים העצומה שעלולה לגרום צפייה בפורנוגרפיה. לכן נערים וגברים צריכים לשאול את עצמם – מה המטרה של חיי המין שלהם – האם למקם עצמם כ"גברים" על פי הסטריאוטיפ של קבוצת השווים, או שכוונתם היא לפתח באמת את היכולת ליהנות ממפגשים מיניים (Halpern, 2010). נראה כי אם הרצון הוא הנאה ממפגש מיני, הנאה אמיתית, שאיננה מתבססת על ניצול, או איננה נסמכת על אישורי תוקף לגבריות מדומיינת, אזי מומלץ לגברים ולנערים לחזור ולהשתמש כמה שיותר, בדמיון (Sullivan & McKee, 2015).

כדי לבאר נקודה זאת באופן ברור חשוב להזכיר בהקשר זה את מאמרו של בראונינג (Browning, 2017) שנשען על ניסוי פרפרית הקרטון של טינברגן (Tinbergen, ראה אצל: Dewsbury, 2003). טינברגן מצא כי בני אדם בדומה לחיות נמשכים באופן מידי לאקסטרה-סטימולציות, ונוטשים בגללן את מקורות הגירוי המקוריים שהיו אמורים לספק אותם. בניסוי המפורסם שערך בנדון הוא זיהה את כל גורמי הגירוי אצל פרפרים זכרים מבחינת גודל, צבע וסגנון ויצר פרפרית קרטון בעלת סממנים דומים אך מוגזמים באופן משמעותי. להפתעתו, הפרפרים בלהקה העדיפו את פרפרית הקרטון, נטשו את הפרפריות-נקבות ונמנעו מלהזדווג עמן. לפי בראונינג (Browning, 2017) מהלך דומה קורה לנערים בזמן הצפייה הפורנוגרפית. הם מפתחים פנטזיה לפיה יום אחד יפגשו באישה שיכולה להעניק מולטי-גירוי, ובינתיים מעדיפים לבלות בחברת מולטי גירוי שנשקף אליהם מהמסך, מאשר להיות עם נערות ונשים בשר ודם. שימוש בדמיון אם כן, משאיר את הפנטזיה כממוקדת בבני אדם, בסיטואציות, באווירה, ברגעי מגע מינימליים ואיננו מחייב סטימולציות חזקות יותר ויותר שתוצאותיהן פוגעניות.

חלק מהכותבים בתחום המליצו לנערים לתור אחר מידה נכונה לפעילות זו, על מנת לא להגיע למצב של אוננות כפייתית, שקורה ללא-מעט נערים, עקב צפייה אינטנסיבית בפורנוגרפיה והגירוי יתר שזו מייצרת (Langford, 2015; Levkoff, 2007). בספר שהוציא כהדרכה להתנהגויות מיניות לנערים במאה ה-21 ממליץ סמילר (Smiller, 2016) לראות את האוננות כ-"מיניות עצמית" על מנת להפוך אותה להזדמנות ללמוד להכיר את הגוף, את כל אזורי העונג ולא רק את אבר המין. התייחסות שכזו תאפשר לדבריו לפתח תפיסה סובייקטיבית לחוויה המינית דרך זיהוי והכרת הרגשות, התחושות והמחשבות אשר עולות בזמן המעשה המיני העצמי. מודעות מינית עצמית שכזו, אשר כוללת הכרה של התודעה, הרגש, האוריינטציה המינית ואת חוויות הגוף, תשרת את הנער כך שכאשר יגיע למפגשים המיני עם נערה הוא יוכל להתייחס אליה ואל עצמו בתור סובייקט. אם הוא ידע לענג את עצמו ולהפסיק, אם בכך יתמקדו אימוניו המיניים העצמיים, הוא יוכל לנהל את המיניות בהתאם לקצב שיהיה נוח לשני הצדדים ללא

כפייה. פעולות בסיסיות אלו אמורות לשחרר נערים ובהמשך גברים מהתפיסה הנורמטיבית של התנהגות מינית המבוססת על השלבים של "פיתוי-גירוי-פעולה-פורקן-חולשה", אך יותר מזה, במצב כזה הם יוכלו להגשים אידיאל התנהגותי במיניות המשותפת שלהם עם פרטנר/ית נוסף/ת אותו אבקש להציג באמצעות המושג "יחסי סובייקט-סובייקט".

יחסי סובייקט-סובייקט היא הצעה להתנהגות הופכית ליחסי אובייקט-אובייקט (Geravias et al., 2011), המבוססים על ראייה של כל אחד מבני הזוג דרך הפריזמה של היותו אובייקט גירוי, וכך, לכאורה, תחת הסכמה משותפת של שני הצדדים, להשתמש אחד בשני על מנת להגיע לסיפוק מיני. נרטיב שכזה מופיע בעיקר בפרסומות ובסרטוני וידאו מוזיקליים בפרט ובמסגרת הצגת יחסים במדיה בכלל (Aubrey & Frisby, 2011). אך בפועל, ניתוחים של מה שנתפס בעיקר בעיני גברים כיחסי אובייקט-אובייקט לגיטימיים, התברר בעיני חוקרות פמיניסטיות כיחסי אובייקט-סובייקט. כלומר, יחסים שהיה בהם צד אחד מנצל וצד אחד מנוצל (Ramsey and Hoyt, 2015). ראיית הצדדים אחד את השני כסובייקטים, תחת החניכה למיתון השימוש באוננות, צמצום צריכת הפורנוגרפיה, ויתור על הקשר בין מיניות לשליטה, והפסקת השימוש בנשים כ'ערך' – הוראה וחינוך להתנהגויות הללו, יכולות להביא לתפיסה חדשה של המפגש המיני ככר רחב של התנסויות לגיטימיות, במקום שיהיה מכוון לחדירה כאישור היחיד ליחסי מין של ממש. יחסי סובייקט-סובייקט יכולים להביא להעצמה החדית במקום לסיפוק האגו האישי ולהאדרתו. בעוד שיחסי סובייקט-אובייקט יוצרים פגיעות, מגע שכזה בין בני זוג יכול ליצור ריפוי (Geravias et al., 2011). ככל שתפחת סכנת הפגיעה, תגיע לידי מימוש רחב יותר האפשרות של אינטימיות ממשית בין הצדדים.

יחסים שכאלה מחייבים פניות נפשית שאיננה יכולה להיווצר תחת השפעה של אלוהול וסמים (Livingston, et al. 2013) או בכל דרך אחרת של ניצול וכפייה (Hirschman et al., 2006). העשייה המינית הזוגית אמורה להתרחש תוך הקשבה לתקשורת המילולית והא-מילולית במפגש, כשהמפגש עצמו אמור להיות תהליך של פיוס, חיבה ואהבה ולא תהליך של כיבוש ולצדו פורקן של לחצים גופניים. בהתייחס ללב המיקוד של מאמר זה שביקש לגעת לא רק בפגיעה בנערות ונשים, אלא בפגיעה של גברים בעצמם מתוך התנהגותם המינית המצומצמת, ייתכן כי יחסי סובייקט-סובייקט יהיו הזדמנות עבורם להשתחרר מעריצותו של אידיאל גברי-מיני שבדמיונם מחובתם להגשימו כל הזמן. ללא רדיפה אחר "כמות" במקום איכות, ללא ספירת רגעי פורקן, ללא העתקת תנועות מתודיות מהמדיה הפורנוגרפית וללא מיקוד ב"ריקון" יוכלו נערים וגברים להתפנות ולתור אחר האיכויות והצרכים המיניים הייחודיים להם בהתאמה לצרכים הגופניים, הרגשיים והנפשיים של כל אחד ואחד באופן סובייקטיבי.

לורנצן (Lorentzen, 2007) הדגים איך אולי יכול להיראות מפגש כזה של יחסי סובייקט-סובייקט. הוא כותב כי הנאה אורגזמית תחזור לרשותו של הגבר רק כאשר הוא ייתן לאישה "לחדור" אליו. אין כוונתו לחדירה גופנית, אלא לחדירה רגשית. הגבר צריך לאפשר לאישה לחבק אותו, להכניע אותו ולאפשר לו להינמס בתוכה, ואם וכאשר הוא יחוש שהוא מגיע לשיא, לפורקן, הוא לא יעשה זאת בצורה שבה הוא יוכיח את גבריותו, הוא לא יחדור לגופה בהכרח, ואם כן לא "מהר יותר" או "חזק יותר", אלא שמתוך אמון בה הוא לא ינקוט באף פעולה, אלא פשוט יוותר. הווייתו, הוא זה שיאפשר את תחילת ההבנה לגבי מהי הנאה מינית סובייקטיבית. התנהגות שכזו כל כך שונה מהמקובל בהווה הגברית המינית נורמטיבית, כך שלפי לורנצן (Ibid) – תוצאותיה עדיין אינן ידועות לנו.

את המושג יחסי סובייקט-סובייקט ואת הפרקטיקות שלו, כגון זו שמציע לורנצן (Ibid) צריך כמובן עוד לבחון ולבקר, כאשר עיקר ההתייחסות החשובה אליו תגיע מתוך הניסיון של אנשי חינוך להכניס את עקרונותיו לשיח עם נערים.

בחמש-עשרה השנים בהן עבדתי במוסדות חינוכיים עם נערים מצד אחד ועם אנשי ונשות הוראה מצד שני, ראיתי כיצד רעיונות של "הימנעות" או "היעדר" התנהגויות מיניות נתפסו כריק שאיננו רלוונטי, במיוחד לאור זאת שנערים ראו בהתנהגויות מיניות כסוג של חובה במסגרת גיל ההתבגרות. גם כאשר הוצגו בפניהם מסרים לגבי מיניות חיובית הם התקבלו כתפיסות בדידות במערכת לא שוויונית עצומה שהיא התרבות והחברה שסביבם. בשל כך הם לא הצליחו ללמוד או להכיל כל הקשר שלילי ביחס לאוננות ופורנוגרפיה וסירבו להבין כיצד פעולה פשוטה וטבעית שכזו, יכלה להשפיע לעתיד לבוא על ההנאה שלהם, על מי בחירת בת הזוג העתידית שלהם, ועל מה שהם יבצעו עמה, ויצפו ממנו במפגש המיני.

הצגת התייחסות ל"רווחה מינית" באמצעות המשגה של "יחסי סובייקט-סובייקט", לצד תמיכה רחבה מהצוות החינוכי לרעיון זה, היא המהלך החדש שיש לנסות לבצע על מנת להציע תחליף להתנהגות המינית הנורמטיבית שנערים מנסים לחקות גם כיום. ככל שייצבר ניסיון פרקטי בהוראת גישה זו נוכל לדעת אם היא באמת יכולה לשמש כמצפן לתפיסות מיניות בריאות ובטוחות. עבודה שכזו צריכה להיבחן במחקרים אתנוגרפיים-חינוכיים, ובעיקר דרך מחקרי "פרספקטיבות מהלך חיים" במסגרתם נצטרך לבחון שאלות כגון: עד כמה נערים מוכנים לקבל את הביקורת כלפי התנהגויותיהם המיניות, האם הם מצליחים להביא לידי מימוש את ההווה הסובייקטיבית המינית והאם ההתנסות החדשה הזו מייצרת מהלכי חיים מיניים שונים מאלו שהיו מוכרים למחקר עד כה, כאלו אשר משנים תפיסות נורמטיביות של גבריות.

שאלה אחרונה זו חשוב שתבחן במיוחד בהקשר הישראלי. אם מהלך חיים מיני מייצג מיקרוקוסמוס של המאקרוסמוס החברתי-פוליטי, הגיע העת שמחקרים מקומיים ייגשו לבחון את ההשלכות של הסיטואציה הפוליטית המקומית והשפעותיה על מוקדי חברות מרכזיים של נערים וגברים בפרספקטיבה כרונולוגית-תהליכית, כגון: מערכת החינוך, השירות הצבאי, ההשתלבות בחיים האזרחיים והמילואים – כיצד כל אלו משפיעים כיום על התנהגויות מיניות של בנים ובהמשך על נערים, גברים וגברים בוגרים. בנוסף חשוב לבחון את הדברים מהכיוון ההפוך, כלומר האם בעקבות חוויות מיניות-סובייקטיביות של נערים וגברים ישראלים יתרחש שינוי שישפיע לא רק על המפגש המיני, אלא גם על תפיסות חברתיות מקומיות של שוויון מגדרי בין נערות ונערים ובין גברים ונשים.

- אפטר, י', ודוידזון, א. 2006. תוכנית נ.מ.ש. נערים מובילים שינוי – גבריות חדשה, שוויון בין המינים ומגדר- ערכת לימוד. רמת-גן: שדולת הנשים בישראל ומשרד החינוך.
- קופר, י' וקפלן, ד'. 2010. כשהפרטי פוגש את הציבורי: הפוליטיקה של ההכרה בארגון לחינוך ושינוי חברתי של קהילת להט"ב, סוציולוגיה ישראלית, יב(1)159-180.
- שוורץ, י'. 2016. גברים (חדשים) מחנכים נערים (ישנים) – דילמות בחינוך נערים לשוויון מגדרי בתכונים בישראל, עבודת דוקטורט, בר-אילן, רמת-גן.
- Aubrey, J., Frisby, C. M. 2011. Sexual objectification in music videos: A content analysis comparing gender and genre. *Mass Communication & Society*, 14, 475–501.
- Bergqvist, C., Bjarnegård, E., & Zetterberg, P. 2016. The gendered leeway: male privilege, internal and external mandates, and gender-equality policy change Politics, *Groups, and Identities*, 1-17.
- Bertone, C., & Camoletto, R, F. 2009 Beyond the sex machine? Sexual practices and masculinity in adult men's heterosexual accounts, *Journal of Gender Studies*, 18(4)369–386.
- Beyens, I., Vanderbosch, L., Eggermont, S. 2015. Early Adolescent Boys' Exposure to Internet Pornography: Relationships to Pubertal Timing, Sensation Seeking, and Academic Performance, *Journal of Early Adolescence* 35(8) 1045–1068.
- Browning, D. 2017. Protect Kids from Porn: A Simple Lesson from (Fake) Butterflies retrieved from: <https://protectyoungminds.org/2017/11/09/protect-kids-from-porn-fake-butterflies/>
- Brubaker, S. J. & Johnson, J.A. 2008. “‘Pack a More Powerful Punch’ and ‘Lay the Pipe’: Erectile Enhancement Discourse as a Body Project for Masculinity.” *Journal of Gender Studies*, 17:131–46.
- Calder-Dawe, O & Gavey, N. 2016. Jekyll and Hyde revisited: Young people's constructions of feminism, feminists and the practice of “reasonable feminism”, *Feminism & Psychology*, 26(4)487-507.
- Case, K. A. 2007. Raising Male Privilege Awareness and Reducing Sexism: An Evaluation of Diversity Courses, *Psychology of Women Quarterly*, 31(4)426-435.
- Carpenter, L. M. 2010. Gendered Sexuality Over the Life Course: A Conceptual Framework, *Sociological Perspectives*, 53(2)155-178.
- Colarusso, C.A. 2012. The Central Masturbation Fantasy in Heterosexual Males Across the Life Cycle: Masturbation Fantasies Across The Normality-Pathology Spectrum, *Japa*, 60(5)917-948.
- Coles, T. 2008. Finding space in the field of masculinity Lived experiences of men's masculinities, *Journal of Sociology*, 44(3): 233–248

- Connolly, J., & McIsaac, C. 2011. Romantic relationships in adolescence. In M. K. Underwood & L. H. Rosen (Eds.), *Social development: Relationships in infancy, childhood, and adolescence* (pp. 180–203). New York, NY: Guilford Press.
- Diefendorf, S. 2015. After the Wedding Night Gender & Society, 29(5),647-669.
- Deutsch, A. R., Slutske, W. S., Heath, A. C., Madden, P. A., & Martin, N. G. 2014. Substance use and sexual intercourse onsets in adolescence: A genetically informative discordant twin design. *Journal of Adolescent Health*, 54, 114–116.
- Dewsbury, D. A. 2003. The 1973 Nobel Prize for Physiology or Medicine: Recognition for behavioral science?, *American Psychologist*, 58 (9): 747–752.
- Dines, Gail. 2010. *Pornland: How Porn Has Hijacked Our Sexuality*. Boston, MA: Beacon Press.
- Farvid, Panteá, and Virginia Braun. 2006. Most of us guys are raring to go any- time, anyplace, anywhere: Male and female sexuality in *Cleo* and *Cosmo*. *Sex roles* 55:295-310.
- Fine, M. 1988. Sexuality, schooling, and adolescent females: The missing discourse of desire, *Harvard Educational Review*, 58(1), 29–53.
- Flood, M. 2011. Men as Students and Teachers of Feminist Scholarship, *Men and Masculinities*, 14(2), 135-154.
- Galatzer-Levy, R.M. 2012 Obscuring Desire: A Special Pattern of Male Adolescent Masturbation, Internet Pornography, and the Flight from Meaning, *Psychoanalytic Inquiry*, 32:5, 480-495.
- Gervais, S. J., Vescio, T. K., & Allen, J. 2011. When what you see is what you get: The consequences of the objectifying gaze for women and men. *Psychology of Women Quarterly*, 35, 5–17.
- Gill, M. 2012. Sex Can Wait, Masturbate: The Politics of Masturbation Training, *Sexualities* 15(3/4) 472–493.
- Grindstaff, L. & McCaughey, M. 1998. Feminism, Psychoanalysis, and (Male) Hysteria over John Bobbitt's Missing Manhood, *Men and Masculinities*, 1(2)173-192.
- Haffner, D. W. 1995. *Facing facts: Sexual health for America's adolescents. The report of the National Commission on Adolescent Sexual Health*. New York, NY: Sexuality Information and Education Council of the United States.
- Halpern, C.T. 2010. Reframing Research on Adolescent Sexuality: Healthy Sexual Development as Part of the Life Course, *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 42(1)6-7.
- Harden, P.K. 2014. A Sex-Positive Framework for Research on Adolescent Sexuality,

Perspectives on Psychological Science, 9(5)455–469.

- Haste, P. 2013. Sex education and masculinity: the 'problem' of boys, *Gender and Education*, 25:4, 515-527
- Hearn, Jeff. 2007. From older men to boys: Masculinity theory and the life course(s), *Norma*, 79-84.
- Hirschman, C., Impett, E. A., & Schooler, D. 2006. Dis/Embodied voices: What late-adolescent girls can teach us about objectification and sexuality. *Sexuality Research & Social Policy*, 3,8–20.
- Jackson, S. & Scott, S. 2007. "Faking Like a Woman? Towards an Interpretive Theorization of Sexual Pleasure." *Body & Society*, 13:95–116.
- Kimmel, M. 2005. Gendering Desire, in: *The Gender of Desire – essays on male sexuality*, pp 3-24.
- Kimmel, M. 2008. *Guyland, The Perilous World Where Boys Become Men*, HarperCollins Publishers.
- Kohler, P. K., Manhart, L. E., & Lafferty, W. E. 2008. Abstinence- only and comprehensive sex education and the initiation of sexual activity and teen pregnancy. *Journal of Adolescent Health*, 42, 344–351.
- Korobov, N. 2006. Positioning Strategies in Adolescent Male Talk about (Hetero)Sexual Attraction, *Men and Masculinities*, 8(4)493-517.
- Lamb, S., Kosterina, E.V., Roberts, T., Brodt, M., Maroney, M. & Dangler, L. 2017. Voices of the Mind/ Hegemonic Masculinity and Others in Mind during Young Men's Sexual Encounters, *Men and Masculinities*, 1-22.
- Langford, J. 2015. *Spare Me 'The Talk!': A Guy's Guide to Sex, Relationships, and Growing Up*, Parent Map.
- Levkoff, L. 2007. *Third Base Ain't What It Used to Be: What Your Kids Are Learning About Sex Today- and How to Teach Them to Become Sexually Healthy Adults*, NAL Trade.
- Linley, P., Joseph, S., Harrington, S., & Wood, A. M. 2006. Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*, 1, 3–16.
- Livingston, J.A., Bay-Cheng, L.Y., Hequembourg, A. L., Testa, M, and Downs J.S. 2013 Mixed Drinks and Mixed Messages: Adolescent Girls' Perspectives on Alcohol and Sexuality, *Psychology of Women Quarterly*, 37(1) 38-50.
- Lorentzen, Jorgen. 2007. Masculinities and the Phenomenology of Men's Orgasms, *Men and Masculinities*, 10(1)71-84.
- Masters, W.H.; Johnson, V.E. 1970. *Human Sexual Inadequacy*. Toronto; New York: Bantam Books.

- Marion D., Oliffe, J., Knight R. & Jean A. Shoveller, J.A. 2013. Sex and Straight Young Men: Challenging and Endorsing Hegemonic Masculinities and Gender Regimes, *Men and Masculinities*, 16(3)329-346.
- Matthew D. J. & Jiawen, C. 2015. Blame It on the Alcohol: The Influence of Alcohol Consumption During Adolescence, the Transition to Adulthood, and Young Adulthood on One-Time Sexual Hookups, *The Journal of Sex Research*, 52:5, 570-579.
- McCauley, Jenna, Zajac, Kristyn & Begle, Angela. 2013. Adolescent Sexual Assault: Prevalence, Risk Associates, Outcomes, and Intervention, in: William T. O'Donohue/Lorraine T. Benuto/Lauren Woodward Tolle (ed.), *Handbook of Adolescent Health Psychology*, Springer, pp.175-190.
- Mendle, J., Ferrero, J., Moore, S., & Harden, K. P. 2013. Depression and adolescent sexual activity in romantic and non-romantic relational contexts: A genetically-informative sibling comparison. *Journal of Abnormal Psychology*, 122, 51–63.
- Messerschmidt, W.J. 2000. Becoming "Real Men": Adolescent Masculinity Challenges and Sexual Violence, *Men and Masculinities*, 2(3):286-307.
- Moor, A. 2011. The Efficacy of a High School Rape Prevention Program in Israel, *Violence and Victims*, 26(3)283-295.
- Pleasants, R.K. 2011. Men Learning Feminism: Protecting Privileges Through Discourses of Resistance, *Men and Masculinities* 14(2) 230-250.
- Quinn, K., Dickson-Gomez, J., Broaddus, M, and Pacella, M. 2016. "Running Trains" and "Sexing-In": The Functions of Sex Within Adolescent Gangs, *Youth & Society*, 1–19.
- Ramsey, L.R. & Hoyt, T. 2015. The Object of Desire - How Being Objectified Creates Sexual Pressure for Women in Heterosexual Relationships, *Psychology of Women Quarterly*, 39(2)151-170.
- Robinson, Kerry H. 2005. 'Reinforcing hegemonic masculinities through sexual harassment: issues of identity, power and popularity in secondary schools', *Gender and Education*, 17(1)19–37.
- Rosin, H. 2012. *Boys on the side*. The Atlantic. Retrieved from <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2012/09/boys-on-the-side/309062/>
- Rostosky, S. S., Dekhtyar, O., Cupp, P. K., & Anderman, E. M. 2008. Sexual self-concept and sexual self-efficacy in adolescents: A possible clue to promoting sexual health? *Journal of Sex Research*, 45, 277–286.
- Sandberg, L. 2016. In Lust We Trust? Masculinity and Sexual Desire in Later Life, *Men and Masculinities*, 19(2)192-208.
- Santelli, J., Ott, M. A., Lyon, M., Rogers, J., Summers, D., & Schleifer, R. 2006. Abstinence

- and abstinence-only education: A review of US policies and programs. *Journal of Adolescent Health*, 38, 72–81.
- Schalet, A. T. 2011. *Not under my roof: Parents, teens, and the culture of sex*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. 2000. Positive psychology: An introduction, *American Psychologist*, 55, 5–14.
- Shapiro, T. 2008. Masturbation, Sexuality, and Adaptation: Normalization in Adolescence, *Japa*, 56(1)123-146.
- Sharp, H.T. 2003. Adolescent Sexuality, *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 11(2)210-215.
- Shulman, S., Walsh, S. D., Weisman, O., & Schelyer, M. 2009. Romantic contexts, sexual behavior, and depressive symptoms in adolescent males and females. *Sex Roles*, 61, 850–863.
- Smiller, A.P. 2016. *Dating and Sex: A Guide for the 21st Century Teen Boy*, Magination Press
- Sullivan, R. & McKee, A. 2015. *Pornography: Structures, agency and performance*, Polity Press
- Shrier, L. A., Shih, M. C., Hacker, L., & de Moor, C. 2007. A momentary sampling study of the affective experience following coital events in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 40(8)357–357.
- Stewart, D. 2012. Young Adult Women's Reports of Their Male Romantic Partner's Pornography Use as a Correlate of Their Self-Esteem, Relationship Quality, and Sexual Satisfaction, *Sex Roles* 67(5-6)257–271.
- Temple-Smith, M., Moore, S, & Rosenthal, D. 2016. *Sexuality in Adolescence: The digital generation*, Routledge.
- Tylka, T. L. 2015. No Harm in Looking, Right? Men's Pornography Consumption, Body Image, and Well-Being, *Psychology of Men & Masculinity*, 16(1) 97–107.
- Tolman, D. L. 2002. *Dilemmas of desire: Teenage girls talk about sexuality*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Tolman, D. L., & McClelland, S. I. 2011. Normative sexuality development in adolescence: A decade in review, 2000–2009. *Journal of Research on Adolescence*, 21, 242–255.
- Vrangalova, Z., & Savin-Williams, R. C. 2011. Adolescent sexuality and positive well-being: A group-norms approach. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 931–944.
- Walker, Shelley & Temple-Smith, Meredith & Higgs, Peter & Sanci, Lena. 2015. 'It's just always there in your face': Young people's views on porn. *Sexual Health*, 12(3)200-

206.

WHO, 2006. *Report of a technical consultation on sexual health 28–31 January 2002, Geneva*, World Health Organization.

Wishnant, R. 2016. Pornography, Humiliation, and Consent, Sexualization, *Media, & Society*, 33(5-6)1-7.

Wright, P.J., Tokunaga, R.S., Kraus, A. & Klann, E. 2017. Pornography Consumption and Satisfaction: A Meta-Analysis: Pornography and Satisfaction Human, *Communication Research*, 43(3)315-343.